

הדו"ח הדיפלומטי

סקירה חודשית על מדיניות-החוץ האזרית של ישראל
עורך: ד"ר רועי קיבריק*

גיליון מס' 88, אוגוסט 2024

הדו"ח הדיפלומטי סוקר את התפתחויות החודש החולף במדיניות-החוץ של ישראל, בדגש על יחסי ישראל והפלסטינים, יחסי ישראל עם האזורים סביב לה (המזרח התיכון, אירופה ואגן הים התיכון), ותפקוד מערך החוץ

א. ישראל והפלסטינים

• **מאמצים אמריקאיים ואזוריים להביא לעסקת חטופים וסיום המלחמה אל מול התנגדות של ממשלת ישראל -** המדינות המתווכות – ארה"ב, מצרים וקטר – [הציגו מתווה](#) לעסקה [וקראו לצדדים לשוב](#) למשא ומתן. [בכירים](#) אמריקאיים בהם מזכיר המדינה בלינקן, יועצו של בידן מקגרק וראש ה-CIA ברנס [הגיעו](#) לשיחות במזרח התיכון כהכנה להמשך המשא ומתן. בתגובה [הודיעה](#) ישראל כי משלחת מטעמה תצא לשיחות. ממשל בידן [הודיע](#) כי יקפיד להאשים בפומבי את מי שיכשיל את העסקה. מנהיגי ארה"ב, בריטניה, גרמניה, איטליה [וצרפת](#) הביעו תמיכה ביוזמת המתווכות. מזכ"ל האו"ם גוטיירש [קרא](#) אף הוא לצדדים להגיע לעסקה. הצדדים [נפגשו בקהיר](#) להמשך השיחות. המגעים [נמשכו](#) לאורך החודש, [ונערכו](#) גם [בקטר](#), ללא הצלחה להגיע להסכם. הוריו של הירש גולדברג-פולין [נשאו](#) דברים בוועידה הדמוקרטית בארה"ב. 100 רבנים בכירים בארה"ב [שלחו](#) מכתב גלוי לנתניהו הקורא לו לחתום על העסקה. נתניהו [הוסיף](#) הסתייגויות למתווה לו הסכים בחודש מאי, ובכך [סיכל](#) למעשה את היכולת להשלים הסכם חטופים לאור המתווה. בהתאם לכך [ניתן](#) מנדט מצומצם למשלחת שיצאה לשיחות בקהיר. בידן [שוחח](#) עם נתניהו בניסיון להביא אותו להתגמש בדרישותיו החדשות. הבית הלבן [תקף את](#) הצהרותיו של סמוטריץ' המתנגד לעסקה, ואמר כי לא ייתן לקיצוניים לחבל בשיחות. סמוטריץ' בתגובה [אמר](#) כי ישראל לא תכנע ללחץ חיצוני. נתניהו והנשיא לשעבר טראמפ [שוחחו](#) בנוגע לעסקת החטופים. חמאס [דחה](#) את הצעת הגישור האמריקנית לאחר [השיחות](#) בדוחה, וטען כי נתניהו מציב דרישות חדשות ואינו מעוניין להגיע להסכם. הקבינט המדיני-ביטחוני [קיבל](#) החלטה להשאיר את צה"ל בציר פילדלפי, גם במחיר של היעדר עסקת חטופים אפשרית..

• **ישראל משתפת פעולה עם המאמץ ההומניטרי הבינלאומי - ישראלים** וארגוני חברה אזרחית בישראל התגייסו לתרום למאמץ ההומניטרי, בינתיים בעיקר דרך שיתופי פעולה עם ארגונים בינלאומיים. תכנית המזון של האו"ם [עצרה](#) זמנית את פעולתה ברצועה לאחר שרכב של הארגון נפגע מאש צה"ל, הארגון הגיש תלונה רשמית לישראל. ישראל [הסכימה](#) לקיים עצירות הומניטריות בלחימה בעזה לטובת הענקת חיסוני פוליו לאוכלוסייה, ו[אפשרה](#) העברה של מאות אלפי חיסוני פוליו לעזה. צה"ל מינה את אלוף-משנה אלעד גורן לראש המאמץ ההומניטרי-אזרחי ברצועת עזה ביחידת מתאם הפעולות בשטחים, שיתכלל את המאמץ ההומניטרי ברצועת עזה והתיאום עם הקהילה הבינלאומית.

• **אלימות מתנחלים, קידום סיפוח וסנקציות - אלימות מתנחלים** [כלפי](#) כפרים וקהילות פלסטיניות [נמשכה](#) לאורך החודש, וגבתה חיים ונזק לרכוש. המנהל האזרחי פרסם קו כחול להתנחלות חדשה בשם "נחל חלץ" אשר ממוקמת בתוך שטח שהוכרז על ידי אונסק"ו כאתר מורשת עולמית בשנת 2014. המנהל האזרחי [חילק](#) צווי הריסה לתשעה בתים הנמצאים

* ד"ר רועי קיבריק הוא מנהל המחקרים של מכון מיתוים. ניתן ליצור עמו קשר ב: rkibrik@mitvim.org.il ולעקוב אחריו בטוויטר: [@SergioKkibrik](https://twitter.com/SergioKkibrik)
מיכל ים סיעה בהכנת הדו"ח החודשי. הדו"ח הדיפלומטי נשען על פרסומים ומקורות גלויים, ואין באפשרותנו לבדוק באופן מלא את נכונותו של כל דיווח על פרטיו השונים. כמו כן, יש לזכור כי רבים מההליכים והאירועים ממשיכים להתפתח, והבנה מלאה של משמעותם דורשת פרספקטיבה רחבה יותר מאשר דו"ח חודשי. הדו"ח מתפרסם במסגרת פרויקט בשיתוף קרן פרידריך אברט.

בשטח B הנתון באופן תיאורטי לשליטה אזרחית פלסטינית. ארה"ב [הטילה](#) סנקציות על רכז הביטחון של יצהר לוי פילנט ועל ארגון השומר יו"ש. הנציג העליון לענייני חוץ של האיחוד האירופי בורל [ביקש ממדינות](#) האיחוד להטיל סנקציות על סמוטריץ' ובן-גביר. שגריר גרמניה בישראל סייברט [חיזק](#) את ידיהם של פעילי החברה האזרחית הפועלים להגן על קהילות הרועים מאלימות המתנחלים. חברי מפלגת השלטון בסקוטלנד [קראו](#) לבחינת היחסים עם עסקים הקשורים בהתנחלויות.

• **העולם נגד פעולותיו של בן-גביר לשנות את הסטטוס-קוו בירושלים** - השר לביטחון לאומי בן גביר [ביקר](#) בהר הבית/אל-חראם א-שריף בליווי עשרות מתפללים, תוך [הצהרות](#) התומכות בתפילה יהודית במקום ושינוי מדיניות הסטטוס-קוו, ואף קרא להקמת בית כנסת בהר. בארה"ב [גינא מעשיו](#) ו**הבהירו את** המחויבות שלהם לסטטוס קוו. גם ירדן, [תורכיה](#), [צרפת](#), [ערב הסעודית](#) ו**מדינות** נוספות ביקרו בחריפות את מעשיו והצהרותיו. גם שר הביטחון גלנט [תקף](#) את בן גביר בנושא, וטען שהוא מסכן את בטחון ישראל. לשכת ראש הממשלה נאלצה [להבהיר](#) כי אין שינוי במדיניות הסטטוס-קוו. אולם לראשונה [אשרה](#) מימון של סיורים מודרכים להר הבית דרך תכנית של משרד המורשת בשני מיליון ש"ח. עיתון מפלגת דגל התורה [פרסם](#) כותרת בערבית התוקפת את מדיניות בן גביר בהר הבית. שר הפנים ארבל [הודיע](#) כי בכוננתו לשלול את תושבותו של דרשן תפילות יום השישי במסגד אל-אקצא השיח' צברי אשר הספיד את הנייה.

• **יחסים עם הרשות הפלסטינית - הרשות הפלסטינית דחתה** הצעה ישראלית לנהל את מעבר רפיח ללא סממנים ריבוניים, והדגישה כי תסכים ליישום ההסכם ניהול המעבר משנת 2005. מערכת הביטחון [ביקשה](#) להגדיל את כמות הפועלים מהגדה בישראל, כדי להפחית את הלחץ ולהתמודד עם תופעת השוהים הבלתי-חוקיים. ראש הממשלה לשעבר אולמרט ושר החוץ לשעבר של הרשות הפלסטינית אל-קידווה פרסמו יחד מתווה מוסכם לסכסוך הישראלי-פלסטיני לאור מתווה שתי המדינות וההסכמות אליהם הגיעו הצדדים בסבבי המשא ומתן הקודמים.

• **התמודדות עם הדין הבינלאומי - נורבגיה הגישה** חוות דעת לבית הדין הפלילי הבינלאומי הגורסת כי הסכמי אוסלו לא מונעים העמדת ישראלים לדין, ולא פוגעים בסמכותו של בית המשפט לדון במקרים אלו. תובע בית הדין הפלילי בהאג [ביקש](#) מבית הדין להוציא באופן מידי צווי מעצר נגד נתניהו וגלנט. שר החוץ הבריטי לאמי [גינה](#) את דבריו של שר האוצר סמוטריץ' שקרא להרעיב את האזרחים בעזה, וקרא לממשלת ישראל להתנער דבריו, כך גם עשו [גרמניה](#) וצרפת [שהזכירה](#) לישראל כי עליה לפעול בהתאם לצו בית הדין הבינלאומי לצדק מינואר. הנציג העליון לענייני חוץ באיחוד האירופי בורל [גינה](#) את דבריו של בן-גביר להפסיק את הסיוע ההומניטרי לעזה, אמר כי הם הסתה לפשעי מלחמה וקרא לממשלת ישראל להתנער מהם. עוד בטרם הסתיים הדיון בבית הדין בהאג, עורכי ויקיפדיה באנגלית [החליטו](#) כי ישראל מבצעת רצח עם בעזה. [ארה"ב](#), [האיחוד האירופי](#), [תורכיה](#), [ירדן](#) ו**מצרים** גינו את התקיפה הישראלית של בית ספר בו שבו מחבלים יחד עם אזרחים רבים שנפגעו, ואת ההתנגדות הישראלית להפסקת אש. מזכ"ל האו"ם [גינה](#) את הפגיעה בילדים במהלך המבצע הצבאי של צה"ל בצפון הגדה המערבית וקרא לעוצרו.

• **ישראל נגד האו"ם - משרד החוץ הגיב** לדו"ח הביקורת הפנימי שהוציא האו"ם שהצביע על מעורבות מספר עובדי אונר"א בטבח השבעה באוקטובר, טען כי רבים נוספים מעובדיו מעורבים בטרור וכי ישראל העבירה רשימה של כמאה נוספים, וקרא למדינות להפסיק להעביר כספים לארגון. השגריר היוצא של ישראל באו"ם ארדן [תקף](#) בחריפות את מזכ"ל האו"ם גוטיירש וטען כי הוא אויב של ישראל.

ב. ישראל והאזורים סביב לה

המזרח התיכון

• **המערכה בצפון נמשכת והקהילה הבינלאומית מנסה למנוע הסלמה** - לאחר שבועות מתוחים בעקבות התנקשות ישראל ברמטכ"ל חזבאללה שוכר, אשר כללו המשך חילופי אש, [הוביל](#) חזבאללה תקיפה של מאות רקטות לעבר ישראל, כאשר ישראל, [בסיוע](#) אמריקאי, [פעלה](#) בטרם עת במתקפת [מנע](#) לצמצם את הפגיעה ביעדים אסטרטגיים. שני הצדדים

[הודיעו](#) כי [השיגו](#) את מטרותיהם. במהלך התקופה [ביקר](#) המתווך האמריקאי הוכשטיין באזור וניסה להוריד את גובה הלהבות.

- **מאבק רב-זירתי באיראן** - ארה"ב, בריטניה, גרמניה, איטליה וצרפת [הודיעו](#) במשותף כי הן תומכות בישראל מול התוקפנות האיראנית, והביעו תמיכה ביוזמת המדינות המתווכות לסיום המלחמה ועסקת חטופים. מלבד הרתעה של איראן דאגו המדינות [להבהיר](#) לישראל כי עליה לשקול את תגובתה נוכח כל התקפה איראנית, כך שהמתיחות לא תתפתח למערכה אזורית כוללת. במסגרת זו [ביקרו](#) בישראל [מזכיר](#) המדינה בלינקן, שר החוץ הצרפתי סז'ורנה ושר החוץ הבריטי לאמי. באיראן קשרו בין עזה למאבק בישראל [וטענו](#) כי רק הפסקת אש בעזה תמנע תגובת נגד להתנקשות בהנייה. ממלא מקום שר החוץ האיראני באקרי [הודיע](#) כי ארצו אינה מעוניינת בהסלמה, ולכן תגובתה תהיה מחושבת ומדויקת. נוכח המתיחות האזורית במזרח התיכון בין איראן וישראל [הודיעו](#) חברות תעופה בינלאומיות רבות על [השעיית](#) הטיסות באזור ובייחוד לישראל עד להפגת המתיחות.

- **ירדן נאבקת בניסיונות ישראל לשנות את הסטטוס-קוו בירושלים** - ביקורת חריפה נוספת מצד ירדן [הופנתה](#) לישראל כאשר אל מול התארגנות אזורית להביא לרגיעה נוכח איומי איראן לתקוף, עלה בן גביר להר הבית/אל-חראם א-שריף. [החלטת](#) משרד ראש הממשלה לממן סיוורים מודרכים של יהודים בהר הבית גררה ביקורת נוספת. שר החוץ הירדני א-ספדי [פנה](#) למועצת הביטחון לנקוט בצעדים מעשיים ואפקטיביים לעצירת הפעולות הישראליות המנוגדות להסדר הסטטוס קוו. בירדן [נמשכו](#) ההפגנות נגד ישראל, וגברו נוכח ההתנקשות בהנייה.

- **מתיחות עם מצרים** - ביקורת [נשמעה](#) מישראל כלפי מצרים נוכח גילוי היקפי המנהרות שהגיעו ממצרים לתוך רצועת עזה. מצרים [הגיבה](#) וטענה כי עדיף שישראל תמקד בבחינת הכשלים שלה בשבעה באוקטובר. בניסיון להוריד מתיחות אזורית בעקבות חיסול הנייה בטהרן [הודיעה](#) מצרים לישראל כי לא תשתתף בקואליציה נגד איראן, ולאיראן כי היא תסגור את המרחב האווירי שלה לכל פעילות שתאיים על היציבות האזורית. מצרים [המשיכה במאמציה](#) התיווך לעסקת חטופים, אך הבהירה כי היא מזהה שבישראל אין רצון מדיני להגיע להסכם. נוכח הדיווחים כי נתניהו רוצה להישאר בציר פילדלפי, [ביקשו](#) המצרים מארה"ב ערובות כי ישראל לא תשוב אליו גם אם העסקה תיכשל, [וקידמו](#) תכניות להכנסת הרשות הפלסטינית למעבר. לאחר שישראל ומצרים [צמצמו](#) פערי עמדות בנוגע לציר פילדלפי, [הסכימו](#) המצרים להעביר לחמאס הצעה חדשה של ישראל.

- **נורמליזציה במפרץ? - בראיון לתקשורת האמריקאית [חזר](#) יורש העצר בן סלמאן על מחויבותו לקדם נורמליזציה עם ישראל ושלום אזורי הכולל את פתרון הסוגייה הפלסטינית.** הממשלה [אשררה](#) את מזכר ההבנות עם האמירויות בדבר הובלה ימית אשר נחתם במרץ 2022.

אירופה

- **קולות ביקורתיים באירופה נגד ישראל - ישראל [פעלה](#) בהצלחה מול מדינות אירופה, ובייחוד הונגריה וצ'כיה, על מנת [לסכל](#) את כוונתו של בורל לקבל החלטה בפורום שרי החוץ המטילה סנקציות נגד השרים בן-גביר וסמוטריץ'. כ-60 ארגוני עיתונאים אירופיים וארגוני זכויות אדם [קראו](#) לאיחוד האירופי להשעות את הסכם האסוציאציה עם ישראל.**

- **מתיחות עם בריטניה - בריטניה [עיכבה](#) בקשות לייצוא נשק לישראל, לאחר שהבהירה כי תקפיד לא לספק נשק [שעשוי](#) לשמש להפרת החוק הבינלאומי, וקדמה תהליכי בדיקה נמשכים של סוגי הנשק.**

- **משבר עם נורבגיה - בעקבות חוות הדעת של נורבגיה בבית הדין הפלילי בהאג וההכרה שלה במדינה פלסטינית, [ביטלה](#) ישראל את ההסדר עמה להעברת כספי הסילוקין של הרשות הפלסטינית, והשר לעניינים אסטרטגיים פעל לשכנע את שוויץ למלא תפקיד זה. שר החוץ כ"ץ [ביטל את](#) המעמד הדיפלומטי של הנציגים הנורבגים לרשות הפלסטינית. שר החוץ הנורבגי יצא נגד ההחלטה אותה כינה פעולה קיצונית שפוגעת ביכולת לסייע לאוכלוסייה הפלסטינית. במשרד החוץ [טענו](#)**

כי מדיניות ממשלת נורבגיה היא קיצונית, חד-צדדית ואנטי-ישראלית. מדינות רבות בהן ארה"ב, גרמניה ובריטניה [תקפו](#) את החלטות ממשלת ישראל נגד נורבגיה, ומשרד החוץ הוציא הסבר למדיניותו.

אגן הים התיכון

- **משבר מעמיק עם תורכיה** - בישראל מנסים לעקוף את חרם הסחר התורכי בעזרת יבואנים פלסטינים מהגדה המערבית, וניתן היה לראות זינוק של 1,180 אחוזים ביבוא מתורכיה "לפלסטין" של מלט ופלדה. ובכל זאת, כלל היבוא מתורכיה לישראל ולשטחים ירד מכ-440 מיליון דולר לכ-60 מיליון דולר. שר החוץ כ"ץ [זימן](#) את סגן השגריר התורכי לשיחת נזיפה לאחר שהשגרירות התורכית בישראל [הורידה](#) דגלה לחצי התורן כאבל על הריגתו של הנייה. בתורכיה [הגיבו](#) וטענו כי לא ניתן להשיג שלום על ידי הריגת הנושאים ונותנים.

ג. מערך החוץ הישראלי

- **תיאום ביטחוני עם ארה"ב** - לאחר [שיחה בין](#) שר הביטחון גלנט ושר ההגנה האמריקאי אוסטין, [הודיעה](#) ארה"ב על העברה של קבוצת תקיפה נוספת של נושאת המטוסים לינקולן לאזור. רמטכ"ל צבא ארה"ב בראון [ביקר](#) בישראל, כמו גם בירדן ומצרים, כחלק מהתיאום וההיערכות המשותפת למנוע ולהגיב למתקפה איראנית אפשרית, וכך גם מזכיר המדינה בלינקן אשר [נפגש](#) עם נתניהו ודן עמו גם בעסקת החטופים וסיום המלחמה.
- **העולם מתרחק מישראל** - חברת דירוג האשראי פיץ' [הורידה](#) את הדירוג הישראלי וסיפקה תחזית שלילית. הבנק הבריטי ברקליס [שקל](#) להתנער ממכירת אג"ח ישראלי נוכח לחץ ציבורי. חברת התעופה הגדולה אמריקן איירליינס [ביטלה](#) באופן רשמי את כל טיסותיה לישראל עד אפריל 2025.
- **מינויים ותנאי עבודה במערך החוץ** - המשטרה [פשטה על](#) משרד החוץ [והחרימה](#) מסמכים במסגרת חקירת חשד להנפקת דרכונים דיפלומטיים שלא כדין. דני דנון [שב](#) למלא את תפקיד שגריר ישראל באו"ם. ישראל [טרם](#) השיבה את השגרירים שנקראו להתייעצות לאחר השבעה באוקטובר מסיבות שונות לתורכיה, ספרד, אירלנד, נורבגיה ודרום אפריקה. הממשלה [מינתה](#) את יוסי בן דוד לראש הנציגות הישראלית במרוקו, [אשרה](#) את מינויים של יובל ווקס לשגריר ישראל לסנגל ועמית מקל לשגריר ישראל לפרגוואי, [והאריכה](#) את כהונתה של שגרירת ישראל בבריטניה חוטובלי בשנה נוספת.
- **המרכיב הדמוקרטי ביחסי החוץ** - שר התקשורת קרעי [הורה](#) להוציא צווים להגבלת ערוץ התקשורת אל-מיאדין הפועל מלבנון. שר התפוצות שקלי [שוחח](#) עם מנכ"ל חברת סייבר לטובת קידום מבצע ריגול המופנה כלפי סטודנטים אמריקאיים.
- **דיפלומטיית אקלים** - הממשלה [אשרה](#) ותקצבה את השתתפות ישראל ב-COP29 אשר ייערך בנובמבר בבאקו, הקימה ועדה בינמשרדית בראשות מנכ"ל משרד החוץ והגנת הסביבה להכנת המשלחת, קבעה להשלים את חוק האקלים עד לוועידה והקצתה 400 אלף ש"ח לטובת פרויקטים במדינות מתפתחות.